

SÉNAT DE BELGIQUE

SESSION DE 1956-1957.

SÉANCE DU 5 DÉCEMBRE 1956.

Rapport de la Commission de la Justice chargée d'examiner le projet de loi complétant les dispositions du Code civil en ce qui concerne les effets de la séparation de corps.

BELGISCHE SENAAAT

ZITTING 1956-1957.

VERGADERING VAN 5 DECEMBER 1956.

Verslag van de Commissie van Justitie, belast met het onderzoek van het wetsontwerp tot aanvulling van de bepalingen van het Burgerlijk Wetboek wat de gevolgen van de scheiding van tafel en bed betreft.

Présents : MM. ROLIN, président; ANCOT, CAMBY, CUSTERS, DELMOTTE, DERBAIX, KLUYSKENS, LAGAE, LIGOT, ORBAN, PHOLIEN, Mme VANDERVELDE, MM. VAN HEMELRIJCK, VAN REMOORTELT et Mme CISELET, rapporteur.

MESDAMES, MESSIEURS,

Le 9 décembre 1954, Madame De Riemaeker-Legot déposa une proposition de loi, contresignée par Messieurs Charpentier, De Gryse et Nossent, modifiant l'article 311*bis* du Code civil concernant les effets de la séparation de corps.

Cette proposition avait pour but d'étendre purement et simplement au cas de séparation de corps les effets des articles 266*bis* et 299 du Code civil applicables en cas de divorce.

L'article 266*bis* introduit dans le Code civil par la loi du 14 décembre 1935, est libellé comme suit : « Le jugement ou l'arrêt définitif remontera, quant à ses effets entre époux, en ce qui touche leurs biens, au jour de la demande. Mais en ce qui concerne les tiers, il ne produira effet que du jour de la transcription. »

Cette disposition, qui garantit théoriquement chaque époux contre les actes frauduleux ou simplement imprudents que son conjoint aurait pu commettre pendant la procédure en divorce, est spécialement intéressante pour les femmes communes en biens.

En effet, lors de la liquidation de la communauté, c'est au jour du dépôt de la requête en divorce qu'il faudra remonter pour déterminer la consistance de l'actif et du passif.

R. A 5223.

Voir :

Document du Sénat :

341 (Session de 1955-1956) : Projet transmis par la Chambre des Représentants.

MEVROUWEN, MIJNE HEREN,

Op 9 Augustus 1954 diende Mevr. De Riemaeker-Legot, samen met de hh. Charpentier, De Gryse en Nossent, een wetsvoorstel in tot wijziging van artikel 311*bis* van het Burgerlijk Wetboek wat de gevolgen van de scheiding van tafel en bed betreft.

Dit voorstel beoogde de werking van de artikelen 266*bis* en 299 van het Burgerlijk Wetboek, die toepasselijk zijn in geval van echtscheiding, eenvoudig uit te breiden tot de scheiding van tafel en bed.

Artikel 266*bis*, dat in het Burgerlijk Wetboek werd ingelast bij de wet van 14 December 1935, luidt : « Het eindvonnis of het eindarrest zal, wat zijn gevolgen tussen de echtgenoten ten aanzien van hun goederen betreft, tot op de dag van de eis terugwerken. Echter, wat derden betreft, zal het slechts van kracht zijn van af de dag zijner overschrijving. »

Deze bepaling, welke elke echtgenoot theoretisch beveiligt tegen de bedrieglijke of eenvoudig onvoorzichtige handelingen van de andere echtgenoot tijdens de echtscheidingsprocedure, is van bijzonder groot belang voor de vrouwen die onder gemeenschap van goederen zijn gehuwd.

Bij ontbinding van de gemeenschap moet men immers teruggaan tot de dag van de indiening van de eis tot echtscheiding om de omvang van activa en passiva vast te stellen.

R. A 5223.

Zie :

Gedr. St. van de Senaat :

341 (Zitting 1955-1956) : Ontwerp overgemaakt door de Kamer der Volksvertegenwoordigers.

Or, cette garantie si utile, n'existe pas en matière de séparation de corps puisque la consistance de la communauté ne s'établit qu'au moment où le jugement est coulé en force de chose jugée.

Il n'est pas douteux cependant que l'article 266*bis* se justifie tout aussi bien en matière de séparation de corps qu'en matière de divorce.

La Commission de la Justice de la Chambre, tout en approuvant l'objet de la proposition initiale, l'a amendée.

Elle a admis l'application pure et simple à la séparation de corps de la première phrase de l'article 266*bis* qui ne concerne que les époux eux-mêmes, soit : « le jugement ou l'arrêt définitif remontera quant à ses effets entre les époux, en ce qui touche leurs biens, au jour de la demande. »

Par contre, en ce qui concerne les tiers, la Commission de la Justice de la Chambre a largement innové.

On ne pouvait, en effet, déclarer purement et simplement applicable au cas de séparation de corps la deuxième phrase de l'article 266*bis*, libellé comme suit : « Mais en ce qui concerne les tiers, il ne prendra effet que du jour de la transcription. » En effet, il n'existe pas de transcription du jugement de séparation de corps.

La Commission de la Justice de la Chambre s'est demandée s'il n'y avait pas lieu de prévoir une telle transcription dans les registres de l'Etat civil, avec mention en marge de l'acte de mariage. Elle a écarté cette solution car les registres de l'Etat civil sont destinés à relater l'état des personnes et non leur capacité.

D'autre part, l'affichage des jugements de séparation de corps et de séparation de biens, prévu par les articles 872 et 880 du Code de Procédure Civile, est une publicité insuffisante. La Commission de la Justice de la Chambre a estimé, à juste titre, ne pouvoir considérer cet affichage comme point de départ des effets du jugement vis-à-vis des tiers.

Elle a choisi comme solution la mention du jugement de séparation de corps dans les registres de l'Etat civil, en marge de l'acte de mariage, mais sans transcription du jugement.

Cette mention est prévue dans la deuxième phrase de l'article 311*ter*.

L'article 311*quater* détermine les conditions dans lesquelles l'époux au profit duquel la séparation de corps a été admise par un jugement ou un arrêt passé en force de chose jugée, en signifiera le dispositif à l'officier de l'état civil. L'exploit de signification est notifié à la partie contre laquelle la séparation de corps a été obtenue.

Dans le mois de la signification, l'officier de l'état civil fait porter mention du jugement de séparation de

Nu bestaat deze zo nuttige waarborg echter niet inzake scheiding van tafel en bed, aangezien de inhoud van de gemeenschap eerst wordt vastgesteld wanneer het vonnis in kracht van gewijsde is gegaan.

Het lijdt echter geen twijfel dat artikel 266*bis* zowel bij scheiding van tafel en bed als bij echtscheiding te verantwoorden is.

De Kamercommissie van Justitie heeft het aanvankelijke voorstel gewijzigd, hoewel zij het oogmerk er van goedgekeurde.

Zij heeft aangenomen dat de eerste volzin van artikel 266*bis*, die slechts de echtgenoten zelf betreft, zonder meer op de scheiding van tafel en bed van toepassing zal zijn. Deze volzin luidt : « Het eindvonnis of het eindarrest zal, wat zijn gevolgen tussen de echtgenoten ten aanzien van hun goederen betreft, tot op de dag van de eis terugwerken ».

Maar wat de derden betreft, heeft de Kamercommissie van Justitie een geheel nieuwe regeling ingevoerd.

Men kon immers de tweede volzin van artikel 266*bis* niet eenvoudig toepasselijk verklaren op de scheiding van tafel en bed, want hij luidt : « Echter, wat derden betreft, zal het slechts van kracht zijn van af de dag zijner overschrijving » en er is niet voorzien in een overschrijving van het vonnis tot scheiding van tafel en bed.

De Kamercommissie van Justitie heeft zich afgevraagd of er geen aanleiding was om te voorzien in de overschrijving in de registers van de burgerlijke stand en vermelding op de kant van de huwelijksakte. Maar zij heeft van die oplossing afgezien omdat de registers van de burgerlijke stand bestemd zijn om een beeld te geven van de staat der personen en niet van hun bekwaamheid.

Aan de andere kant is de openbaarheid, die wordt bereikt met de aanplakking van de vonnissen tot scheiding van tafel en bed en scheiding van goederen, overeenkomstig de artikelen 872 en 880 van het Wetboek van Burgerlijke Rechtsvordering, onvoldoende. De Kamercommissie van Justitie heeft terecht geoordeeld dat deze aanplakking niet kon worden beschouwd als uitgangspunt voor de werking van het vonnis ten aanzien van derden.

Zij heeft deze oplossing verkozen, dat het vonnis tot scheiding van tafel en bed in de registers van de burgerlijke stand zal worden vermeld op de kant van de huwelijksakte, doch niet overgeschreven zal worden.

Deze vermelding is geregeld in de tweede volzin van artikel 311*ter*.

Artikel 311*quater* bepaalt de omstandigheden waarin de echtgenoot, in wiens voordeel de scheiding van tafel en bed bij een in kracht van gewijsde getreden vonnis of arrest werd ingewilligd, de beschikkingen er van aan de ambtenaar van de burgerlijke stand betekent. Het exploit van betekening wordt ter kennis gebracht van de partij tegen welke de scheiding van tafel en bed werd bekomen.

Binnen een maand na de betekening laat de ambtenaar van de burgerlijke stand het vonnis tot scheiding

corps en marge de l'acte de mariage, s'il a été dressé ou transcrit en Belgique.

La solution à laquelle la Commission de la Justice de la Chambre s'est arrêtée paraît être la meilleure, tout au moins en l'absence d'une législation organisant le casier civil.

La proposition initiale demandait également l'application à la séparation de corps de l'article 299 du Code civil, libellé comme suit :

« Pour quelque cause que le divorce ait lieu, hors le cas de consentement mutuel, l'époux contre lequel le divorce aura été admis perdra tous les avantages que l'autre époux lui avait faits, soit par leur contrat de mariage, soit depuis le mariage contracté. »

Le texte voté par la Chambre ne mentionne plus l'article 299, sans que le rapport de M. Merlot en donne la raison.

Il est à remarquer que la loi du 20 mars 1927, devenue l'article 311*bis*, stipule que l'article 299 est applicable à la séparation de corps. La question est donc déjà réglée d'une manière satisfaisante et il est inutile d'y revenir.

Votre Commission a approuvé le projet de loi et le présent rapport à l'unanimité.

Le Rapporteur,
G. CISELET.

Le Président,
H. ROLIN

van tafel en bed vermelden op de kant van de huwelijksakte, indien deze in België werd opgemaakt of overgeschreven.

De oplossing van de Kamercommissie van Justitie schijnt wel de beste te zijn, althans zolang er geen wet op het burgerlijk register bestaat.

Het aanvankelijke voorstel wilde op de scheiding van tafel en bed, ook artikel 299 van het Burgerlijk Wetboek toepassen, dat luidt als volgt :

« Om welke oorzaak ook de echtscheiding plaats heeft, het geval van onderlinge toestemming uitgezonderd, verliest de echtgenoot tegen wie de echtscheiding werd toegestaan, al de voordelen die de andere echtgenoot hem, hetzij bij hun huwelijkscontract, hetzij sedert het sluiten van het huwelijk, had verleend. »

De door de Kamer aangenomen tekst maakt geen melding meer van artikel 299, zonder dat het verslag van de h. Merlot de reden daarvan opgeeft.

Opmerking verdient dat de wet van 20 Maart 1927, die artikel 311*bis* is geworden, bepaalt dat artikel 299 van toepassing is op de scheiding van tafel en bed, zodat deze aangelegenheid reeds op bevredigende wijze geregeld was; het is derhalve overbodig daarop terug te komen.

Uw Commissie heeft het wetsontwerp en dit verslag eenparig goedgekeurd.

De Verslaggever,
G. CISELET.

De Voorzitter,
H. ROLIN